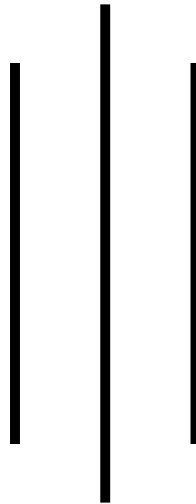

गाउँ सभामा प्रस्तुत आ.व.
२०७९/०८० को नीति तथा
कार्यक्रम

केराबारी गाउँपालिका,
केराबारी, मोरङ
१ नं. प्रदेश, नेपाल

९ आषाढ. २०७९

केराबारी गाउँपालिकाको गाउँसभाका अध्यक्ष ज्यू,

सभा सदस्य ज्यूहरु ।

तथा सभाका सचिव ज्यू ।

नेपालको संविधान जारी भएपछि दोस्रो पटक सबै स्थानीय तह र वडाको निर्वाचन सम्पन्न भएको छ । निष्पक्ष, स्वातन्त्र, शान्तिपूर्ण, स्वच्छ र भयरहित वातावरणमा सम्पन्न यस निर्वाचनले लोकतन्त्रलाई जगैदेखि बलियो बनाएको छ । यस सुखद पृष्ठभूमिमा सर्वप्रथम नेपाल राष्ट्रको रक्षा र अग्रगमन तथा नेपाली नागरिकहरुको स्वतन्त्रता तथा अमनचयन प्राप्तिका लागि विभिन्न कालखण्डमा आफ्नो प्राण आहुती गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात, अज्ञात वीर शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । साथै, घाइते र बेपता नागरिकहरु प्रति सम्मानप्रकट गर्दछु । राजनैतिक सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायीभूमिका निर्वाह गर्ने सबै श्रदेय अग्रजहरु प्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु ।

स्थानीय सरकारका रूपमा यो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिरहदा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन, २०७४, संघीय सरकारको आ.व. २०७९।८० को बजेट तथा नीति कार्यक्रमका सिद्धान्त र उद्देश्य, दिगो विकासका लक्ष्य तथा रणनीति, पन्ध्रौं योजनाका उद्देश्य, प्राथमिकता तथा रणनीति जस्ता विषयहरुको सैद्धान्तिक र व्यवहारिक पक्षहरु र प्रदेश सरकारको आ.व. २०७९।८० को बजेट तथा नीति कार्यक्रमका सिद्धान्त र उद्देश्यहरुमा जोड दिदै समृद्ध नेपाल र सुखि नेपालीको मुलभुत मान्यतालाई आत्मसात गरिएको छ ।

केराबारी गाउँपालिकाको आ.व. २०७८।७९ को स्विकृत बजेट कार्यान्वयनका सिलसिलामा देखिएका समस्या, कठिनाइहरु तथा चुनौतिहरुलाई आगामी आ.व.मा सुधार गर्दै लगिनेछ साथै आ.व. २०७८।७९ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेटबाट सार्थक नतिजा प्राप्त गर्न सफल भएको कार्यान्वयनको संयन्त्रलाई आगामी दिनमा अझै सबल, सन्तुलित, दिगो बनाउदै लगिनेछ ।

स्थानीय सरकारको गाउँ सभामा नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न पाउदा गौरवान्वित भएको छु । गाउँबासी सम्पूर्ण आमाबुबा, दाजुभाई, दिदीबहिनीहरुको विश्वास, भरोसा र आसा अपेक्षालाई सार्थकता तथा पूर्णता दिन सिंगो कार्यपालिका प्रयत्नशील रहेको छ र आगामि पाँच वर्ष भित्रमा सोचे बमोजिम गाउँपालिकाले उल्लेखनिय उपलब्धी हात पार्नेमा विश्वस्त गराउन चाहान्छु । सिमित साधन श्रोतको अधिकतम परिचालन गरी विकास प्रयासलाई सार्थकता दिने क्रममा अहोरात्र लागी परेका हुँदा सम्पूर्ण गाउँबासीहरुमा रचनात्मक सुझाव, सकरात्मक सोंच राखी सहयोग गरिदिनुन हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

गाउँसभाका अध्यक्षज्यू तथा सदस्यज्यूहरु,

- नेपाल संघीय संरचनामा गई तिन तहका सरकारहरु गठन भई सञ्चालन भए पश्चात यस गाउँपालिकामा समेत विकास निर्माणले गति लिएको सर्वविदितै छ । यो स्थानीय सरकार सम्पुर्ण केराबारी बासी जनताको सेवा, सुरक्षा, समृद्धि र सुखका लागि गाउँवासि स्वयंमले बनाएको जनताको घरदैलोको सरकार हो । त्यसैले जनताका अपेक्षा अनुसार काम गर्न यो स्थानीय सरकारले सबै उत्तम विकल्प प्रयोग गरि काम गरिरहेको छ ।

- लोकतन्त्र प्रतिको पूर्ण प्रतिवद्धता, सुशासन, गाउँवासिहरू प्रतिको उत्तरदायि प्रशासनिक संरचना, भ्रष्टाचार मुक्त सभ्य र सुसंस्कृत एवम कर्तव्यप्रति दृढ समाज यस सरकारका आदर्श हुनेछन् ।
- समानता र न्यायको पक्षपोषण गर्दै सबै प्रकारका भेदभाव र अन्यायहरूको अन्त्य, सामाजिक न्यायको प्राप्ति र सबैका लागि समृद्धि हाम्रो मुल नीति हुनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रको जातीय, भाषिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतालाई आत्मसात र सम्मान गर्दै सामाजिक एवम सांस्कृतिक समानता, सहिष्णुता र सद्भावका आधारमा गाउँपालिकाभित्रको एकता मजबुत बनाउने नीति लिइने छ ।
- प्रोजेक्ट वैङ्क स्थापना गरि स्थानीय स्रोत साधनको समुचित उपयोग मार्फत आयोजनाहरू कार्यान्वयन गरिनेछ । स्थानीय स्रोत साधनबाट कार्यान्वयन गर्न नसकिने आयोजनाहरूको कार्यान्वयन गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारसँग अनुरोध गरि कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- गाउँपालिकाको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा देखि कार्यान्वयन हुदै मुल्याङ्कनका चरण सम्म नै लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको अवधारणालाई आत्मसाथ गरिनेछ ।
- संघीय नीति वमोजिम भुमिहिन दलित/सुकुम्बासी र अव्यवस्थित वसोवासीहरूको समस्या समाधान गर्ने कामलाई उच्च प्रथमिकताका साथ अगाडि वढाइनेछ ।

पूर्वाधार विकासका नीतिहरू :

१. रु २० लाख सम्मका श्रममुलक योजनाहरू प्रत्यक्ष लाभग्राही उपभोक्ता समितिको कम्तिमा दश प्रतिशत नगद लागत सहभागिता जुट्ने अवस्थामा मात्र उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ तथा यसरी उपभोक्ताबाट सन्चालन हुने पुर्वाधार विकासका कामहरूमा नगद लागत सहभागितावापतको रकम संकलन गरि गा.पा.को खातामा जम्मा गरेपछि मात्र योजना सम्झौता हुनेछ । समपुरककोषबाट सञ्चालन हुने योजनामा प्रत्यक्ष लाभग्राही उपभोक्ता समितिको कम्तिमा तिस प्रतिशत नगद लागत सहभागिता जुट्ने अवस्थामा मात्र उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
२. क्रमागत योजनालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखि गाउँपालिका केन्द्रबाट वडासम्म सडक सञ्जाल निर्माण गरिनुका साथै मुल सडकलाई कालोपत्रे गर्ने, शाखा सडकहरूको स्तरोन्नति गर्न उच्च प्राथमिकताका साथ काम गरिनेछ । दुइ वा दुई भन्दा बढि वडालाई र दोस्रो पालिका जोड्ने सडकलाई प्राथमिकता दिइनेछ । पालिका जोड्ने साथै निर्माण सम्पन्न भएका सडकहरूको अनिवार्य लगत कट्टा गरिनेछ र आगामि दिनमा रणनीतिक महत्वका सडक निर्माण गर्नुअगावै जग्गाको लगत कट्टा गरिनेछ ।
३. उपभोक्ता समितिबाट योजना सन्चालन गर्दा योजना सन्चालन हुने क्षेत्रका जग्गाधनीहरूको लिखित मन्जुरिनामा वडा मार्फत गराई ल्याई बुझाइसके पछि मात्र योजना सम्झौता गरिनेछ ।
४. वर्षायाम (जेष्ठ, असार र साउन) मा पहाडी क्षेत्रमा माटो काट्ने र टूट्याक खोल्ने काम पुर्ण रुपमा बन्द गरिनेछ ।
५. संरचनात्मक स्थिरता तथा दिगोपनाका लागि एक आ.व.मा नसकिने किसिमका भवन, पुलजस्ता प्रकृतिका योजनाहरू बहुवर्षे योजनाको रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६. गाउँपालिका भित्रका ठुला प्रकृतिका पुर्वाधार आयोजनाहरूको अनिवार्य पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन, वातावरण प्रभाव मुल्यांकन तथा डि.पि.आर. गरिनेछ ।

७. योजना सञ्चालन स्थलमा वडा कार्यालयमार्फत संबन्धित स्थानमा योजना सञ्चालन गर्न दिने सहमति सहित सर्जमिन मुचुल्का सहित आएपछि मात्र योजना सम्झौता गरिनेछ ।
८. सडक मापदण्ड कार्यान्वयनमा जोड दिईनेछ साथै ढल निकास सहितको सडक पूर्वाधारमा जोड दिईनेछ ।
९. सडक संरचना नपुगेको क्षेत्रमा ट्रयाक ओपन तथा झोलुङ्गे पुल निर्माणमा जोड दिईनेछ, ठुला तथा मझौला पुलपुलेसा निर्माणका लागि प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग समेत समन्वयगरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
१०. सिंचाईको दिगो व्यवस्थापनका लागि उपभोक्तासँग साझेदारी नीति अवलम्बन गर्ने, एकिकृत सिंचाई प्रणालीमा जोड दिने, कृषि सिंचाई विस्तार गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वढाउने र ठुला सिंचाई आयोजना निर्माणका लागि प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग समन्वय तथा पहल गरिनेछ ।
११. क्रमागत रुपमा वडा कार्यालय भवन निर्माणलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१२. सार्वजनिक सम्पतिको पहिचान गरि त्यस्तो सम्पतिको दुरुपयोग तथा अतिक्रमणलाई निरुत्साहित गरिनेछ साथै प्रयोगमा नआएका र अलपत्र अवस्थामा रहेका संरचनाहरूको संरक्षण तथा जिर्णोद्धार गरि प्रयोगमा ल्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१३. सुरक्षा व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यकताका आधारमा अस्थाइ प्रहरी चौकीको स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
१४. बैकल्पिक उर्जालाई प्रोत्साहन गरिनेछ, ग्रामिण बिधुतीकरणको विस्तार गर्ने र सडक सौर्य बत्ती जडान कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५. गाउँपालिका भित्र सबै वडामा आधारभुत सञ्चार सुविधा पुर्याउन साथै सबै जनतामा सन्चारको पहुँच स्थापित गर्न टेलिफोन टावरको विस्तार गर्न पहल गरिनेछ ।
१६. स्वच्छ खानेपानीको पहुँच अभिवृद्धीका लागि छरिएका खानेपानी संस्थाहरूलाई एकिकृत गरी रणनीतिक योजनाका साथ दिर्घकालीन स्रोत व्यवस्थापनको नीति लिईनेछ ।
१७. खानेपानी मुहान संरक्षण तथा भुमिगत खानेपानी योजनालाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
१८. पर्यटन पूर्वाधार विकासमा जोड दिइनेछ, यस गाउँपालिकालाई पुर्वी तराइको पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा विकास गर्न वृहत पर्यटकिय गुरुयोजना तयार गरिनेछ ।

सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति

क. शिक्षा युवा तथा खेलकुद :

१९. शिक्षाको योजनाबद्ध विकासमा ध्यान केन्द्रित गरी शिक्षालाई सूचना, सञ्चार प्रविधिसँग आवद्ध गर्दै गुणस्तरीय शिक्षाको विकासमा जोड दिइनेछ ।
२०. हरेक वडामा एक नमुना विद्यालयको अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्न विद्यालय पूर्वाधार तथा शैक्षिक अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ । विद्यालयहरूका आधारभुत पूर्वाधार विर्माण तथा पुराना भवन मर्मतमा जोड दिइनेछ ।
२१. उच्च शिक्षा र प्राविधिक शिक्षाको विकास र विस्तारमा जोड दिइनेछ । शैक्षिक संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार विकासको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ र शिक्षालयहरूलाई भौतिक र शैक्षिक रुपमा बालकेन्द्रित र अपाङ्गमैत्री बनाउँदै लाने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

२२. विद्यार्थी संख्या कम भएका साथै भौगोलिक रूपमा एक आपसमा नजिक रहेका विद्यालयहरूलाई विद्यालय नक्साङ्कन र सम्भाव्यता अध्ययन समेतको आधारमा कक्षा वा तह घटाउने एक अर्कामा समायोजन गर्ने कार्य गरिनेछ र ठूला विद्यालयहरूको स्थापना तथा विकासमा जोड दिइनेछ ।
२३. न्यून शिक्षक दरबन्दी भएका र विद्यार्थी संख्या धेरै भएका साथै अंग्रेजी माध्यमबाट पठन पाठन गर्ने विद्यालयहरूलाई अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
२४. विद्यालयहरू स्थापना गर्दा र कक्षोन्नति गर्दा विद्यालय सञ्चालनको लागि दिगो स्रोत व्यवस्थापनमा ध्यान दिइनेछ र विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक विकासमा लगानी गर्न वडा कार्यालयहरूलाई थप जिम्मेवार बनाउँदै लगिनेछ ।
२५. स्थानीय भाषा, लिपि, संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै लगिनेछ । स्थानीय पाठ्यक्रममा आधारित पाठ्यपुस्तक तयार पारि कार्यान्वयनमा लगिनेछ ।
२६. गाउँपालिकाको समग्र शैक्षिक उन्नयनको लागि यस क्षेत्रमा क्रियाशील सहयोगी संघ संस्थाहरूसँग समन्वय सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ ।
२७. खेलकुद विकासको लागि पूर्वाधार तयार गर्दै खेल क्षेत्रको संस्थागत र दिगो विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२८. युवा स्वरोजगारको लागि बजार विश्लेषण गरि प्रोफाइल निर्माण मार्फत सिपमुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

ख. स्वास्थ्य

२९. सबै तहका स्वास्थ्यसंस्थाहरूबाट तोकिए बमोजिमको निःशुल्क आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गरीनेछ । गाउँघर क्लिनिकहरूबाट साप्ताहिक रूपमा निःशुल्क औसधि सहितको आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गरीनेछ ।
३०. केराबारी गाउँपालिकामा सुरक्षित प्रसूती गराउनका लागि वडा नं. १ र २ मा वर्थिङ सेन्टर स्थापना गरि सञ्चालन गरिनेछ । स्वास्थ्य संस्थाबाट सुरक्षित प्रसूती गराउनेलाई विशेष प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ । सबै गर्भवति महिलाहरूलाई निशुल्क क्याल्सियम वितरण गर्ने साथै वर्थिङ सेन्टर तथा स्वास्थ्य चौकी हरूबाट निशुल्क भिडियो एक्सरे सेवा प्रदान गरिनेछ ।
३१. केराबारी गाउँपालिका अन्तरगत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरू बाट प्रवर्द्धनात्मक, प्रतीकारात्मक, उपचारात्मक र पुनर्स्थापनात्मक सेवालाई एकिकृत रूपमा विकास तथा बिस्तार गरीने छ ।
३२. सरुवा रोग, किट जन्य रोग, पशुपक्षी जन्य रोग, जलवायु परिवर्तन साथै बिश्व ब्यापी माहामारीहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागी अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको सुदृढीकरण तथा ब्याबस्थापनमा जोड दिईने छ ।
३३. केराबारी पालिका अस्पतालबाट चौविसै घन्टा आकस्मिक सेवा प्रदान गर्न सुरु गरिनेछ । पालिका अस्पतालमा सञ्चालित स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन अनुदानको व्यवस्था गरि सबै केराबारी वासीहरूलाई स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमको दायरा भित्र ल्याईने छ ।
३४. स्वास्थ्य ब्याबस्थापन सुचना प्रणालीलाई आधुनीकीकरण र गुणस्तरीय बनाई सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा on Line Data entry को ब्याबस्था मिलाईने छ ।

३५. केराबारी गाउँपालिका वडा नं. ६ मा स्थापना भई सञ्चालन भईरहेको कालापानी सर्पदम्स उपचार केन्द्रलाई थप व्यवस्थित बनाउदै लगिनेछ ।
३६. गम्भिर प्रकृतीका रोग एवं आगलागी तथा अति विपदमा परेका व्यक्तिहरुलाई राहत प्रदान गर्न विशेष ध्यान दिईने छ । नेपाल सरकारको मार्गदर्शन बमोजिम तिन प्रकारका रोगहरुलाई मासिम पाँच हजार प्रदान गरिनेछ ।
३७. केराबारी गाउँपालिका अस्पतालमा फार्मसि स्थापना गरि सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
३८. केराबारी गाउँपालिकालाई पाँच वर्षभित्रमा क्षयरोगमुक्त बनाउनका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

ग. लैङ्गिक समानता, सामाजिक सुरक्षा र समावेशिकरणसम्बन्धी नीति

३९. लैङ्गिक तथा घरेलु हिंसाबाट पिडित व्यक्तिहरुको लागि गाउँपालिकामा फोकल युनिट स्थापना गरिने छ तथा त्यस्ता हिंसापिडित व्यक्तिहरुको लागि गाउँपालिकामा रहेको मनोसामाजिक विमर्श केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
४०. बालविवाह, बालश्रम, बहुविवाह, दाइजो, वोक्सीप्रथा जस्ता कुरितिहरु समाजमा विद्यमान रहेकोले तिनको अन्त्यका लागि सचेतनामुलक कार्यक्रम गरिनेछ र त्यस्ता कुरितिहरुको नियन्त्रणका लागि आवश्यक कदम चालिनेछ ।
४१. महिला हिंसाका घटना दिन प्रतिदिन बढ्दै गइरहेकोले हिंसाको न्युनिकरणका लागि सचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने साथै किशोरीहरुका लागि आत्मरक्षा संबन्धि कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
४२. लैङ्गिक हिंसा विरुद्धका कार्यक्रमहरु साझेदारीमा अघि बढाईनेछ । हिंसा न्युनिकरणका लागि वडागत रुपमा संयन्त्र निर्माण गरि कार्यमुलक बनाइनेछ । हिंसाजन्य गतिविधि निरुत्साहित गर्नका लागि लैङ्गिक एवम बाल हित आकस्मिक कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
४३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचय पत्र वितरणलाई छिटो छरितो साथै टिकाउयोग्य बनाउन सफ्टेवयर प्रविधिबाट वितरण गर्न जोड दिईनेछ । प्रत्येक वडामा हाल सम्म अपाङ्गता परिचयपत्र प्राप्त नगरेका र विगतमा प्राप्त गरेकाहरुको स्वास्थ्य अवस्थाका आधारमा नविकरण गर्न शिविर संचालन गरिनेछ र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई व्यावसायिक बनाउनका लागि विउँपुँजिको व्यवस्था गरिनेछ ।
४४. आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछि परेका एकल महिला, महिला,दलित,जेष्ठनागरिक, अल्पसंख्यक,सिमान्तकृत महिलादिदीबैनीहरुलाई व्यवसायिक प्रयोजनको लागी विउ पुँजी वितरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
४५. महिलाहरुलाई समुहमा आवद्ध गराई बचत गर्ने बानीको विकास साथै महिला समुह/समितिको व्यवस्थापनको लागि विउँ पुँजि वितरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
४६. सामजिक विभेद न्युनिकरणका लागी जातीय,वर्गीय तथा भाषिक छुवाछुत विरुद्धको सचेतनामुलक अभियान संचालन गर्ने नीति लिईनेछ ।
४७. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता अनलाइन प्रणालीलाई सुदिढकरण गर्दै लगिनेछ । सबै वडाहरुबाट अनिवार्य रुपमा अनलाइन प्रणालीका व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रमाण-पत्र जारी गरिनेछ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने नागरिकहरुको विवरण अध्यावधि गर्दै फोटो सहितको पूर्ण विवरण अनलाइन प्रणाली प्रविष्टि भईरहेकाले सो कार्यलाई निरन्तरता दिई सम्पन्न गरीनेछ ।

४८. लाभग्राहीको सुविधालाई मध्यनजर गर्दै वैडकसँगको सहकार्यमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वडावाटै वितरण गर्न सुरु गरिनेछ ।
४९. बालबालिका हरूको पहिलो अधिकार "जन्म दर्ता" लाई अभियानको रूपमा पालिकाको सबै वडाहरूमा क्रमशः संचालन गरिनेछ ।
५०. न्यायिक कार्यसम्पादनलाई सहज र दुरुस्त राख्न वडा मेलमिलाप केन्द्रलाई सकृय बनाइनेछ ।
५१. न्यायमा सबैको पहुँचका लागि सहज वातावरण निर्माण गर्ने साथै न्यायीक कार्यसम्पादनका लागि मेलमिलाप कार्यसन्चालन कार्यविधि बनाइ लागु गरिनेछ ।

घ. खानेपानी तथा सरसफाई :

५२. स्वच्छ खानेपानीको दिगो व्यवस्थापनका लागि जोड दिईनेछ ।
५३. श्रोत संरक्षणका लागि वृक्षारोपण तथा रिजर्व पोखरी निर्माण गर्ने साथै भूमिगत खानेपानीमा विशेष जोड दिइनेछ ।
५४. गाउँपालिकाभित्र रहेका खानेपानी उपभोक्ता समितिहरूलाई एकिकृत गर्दै दर्ता प्रकृत्यामा लगिनेछ । फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि डम्पीड साईट पहिचान गरी स्वच्छ र सफा गाउँपालिका निर्माणमा विशेष ध्यान दिईनेछ । केरावारी गाउँपालिकामा खानेपानीको दिगो व्यवस्थापनका लागि संघ तथा प्रदेश संग समन्वय गरेर काम गरिनेछ र गुरुयोजना मार्फत २ वर्ष भित्र समस्या समाधान गरिनेछ ।

आर्थिक विकास संवन्धी नीति

क.कृषि तथा सहकारी:

५५. किसान सुचिकरणको कार्यक्रम आ.व. २०७९।८० मा समेत संघिय सरकारसँगको समन्वयमा निरन्तरता दिई बाँकी रहेका वडाहरू वडा नं १, २, ४ र ५ मा सम्पन्न गरिने छ । सुचिकरण भएका किसानहरूलाई चालु आ.व.मा नै कृषक परिचयपत्रको व्यावस्था गरिने छ ।
५६. आधुनिक कृषि प्रविधि सम्बन्धी कृषकहरूलाई क्षमता अभिवृद्धी तालिम, विभिन्न बिषय बिज्ञहरू संग अन्तर्कृत्या गोष्ठी , उन्नत तथा विकसित प्रविधिको प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम, आधुनिक कृषि औजार उपकरणमा अनुदान लाई निरन्तरता दिईनेछ ।
५७. रासायनिक मलको आपूर्ति प्रणालीलाई मजबुत बनाईनेछ । सहज रूपमा कृषि सामाग्रीहरूको आपूर्ति तथा उत्पादित कृषि उपजको बजारको सुनिश्चितताका लागी कृषि ऐन , २०७७ को परिकल्पना अनुसार स्थापना भएका वा विभिन्न कारण स्थापना हुन नसकेका केन्द्रहरू स्थापना गरी सुचारु गरिनेछ । यस्ता केन्द्रहरू मार्फत मल विउ बिजन तथा कृषि सामाग्रीहरू उपलब्ध गराई उत्पादनमा किसानलाई प्रोत्साहन गरिने छ भने यि केन्द्रहरू बाट किसानको उत्पादन बजारीकरण गरिने छ । केरावारी १० हाटखोलामा यसै वर्ष देखी भण्डारण कक्ष सहितको सङ्कलन केन्द्र निर्माणको प्रारम्भ गरिने छ ।
५८. कृषि र पर्यटनलाई जोड्न तथा स्थानिय उत्पादनलाई स्थानिय स्तरमै बजारिकरण गर्न केरावारी गाउँपालिकाका संभाव्य पर्यटकिय स्थानहरूमा क्रमैसंग केरावारी १ जैतुन पार्क, केरावारी २ जेफाले र केरावारी ४ चिउरी भन्ज्याङ तथा अन्य सम्भावीत क्षेत्रहरूमा स्थानियहरूको समन्वयमा कोसेली घरहरू स्थापना गरिने छ ।

५९. कृषि उत्पादन बृद्धी तथा उत्पादनलाई विशिष्टीकरण गर्न संघिय तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा कृषि उपजहरुको पकेट तथा ब्लक स्थापनाको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ । केरावारी १ र २ नं वडामा फलफुल खेती लाई प्राथमिकता दिईने छ । फलफुलको बिरुवामा आत्मानिर्भरका लागी किसान संगको लागत साझेदारिमा बहुउद्देश्य नर्सरी स्थापना गरिनेछ ।
६०. सहुलियत पुर्ण कृषि कर्जाका लागी विभिन्न बैङ्क तथा बितिय संस्थाहरु संग कृषि बिमाका लागी बिमा कम्पनीहरु संग आवाश्यक समन्वय तथा संझौता गरिनेछ ।
६१. चालु आवमा नै कृषि प्रसारका कार्यक्रमहरु घरदैलोमा पुर्याई किसानहरुको समस्या समाधान गर्न केरावारी गाँउपालिकालाई ६ क्लष्टरमा बिभाजन गरी आवाश्यक जनसक्ती व्यावस्थापन सहित न्यूनतम आधारभुत ल्याब्रेटरी सेवा सहितको कृषि सेवा केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
६२. गाँउपालिकामा माटोपरिक्षणको लागी मिनील्याब स्थापना गरिने छ, किसानको खेतबारीको माटोको परिक्षण गरी स्वाएल प्रोफाएल बनाउने र माटो तथा हावापानी अनुसारको बाली लगाउने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
६३. माटोमा प्राङ्गारिक पदार्थको मात्रा कम हुदै गई बाली उत्पादनमा हास भई रहेकाले सोको परिपुर्तिका लागी बन क्षेत्रमा भएको प्राङ्गारिक पदार्थ तथा गाँउपालिकामा उत्सर्जन भएको कुहिने फोहोर प्रयोग गरी प्राङ्गारिक मल बनाउने कारखाना स्थापनाका लागी संभाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
६४. कृषि कार्यक्रममा किसानको सहज पहुता तथा कृषि प्रसारका कार्यक्रमहरु तल सम्म पुर्याउनका लागी प्रत्येक टोल विकास संस्थामा कम्तीमा १ वटा कृषक समुह गठन गरिनेछ ।
६५. सिचाई प्रणालिमा सुधार गर्ने साना सिचाई , थोपा सिचाई, प्लाष्टीक पोखरी निर्माण जस्ता कार्यक्रमलाई व्यापकता दिईनेछ । नया विकसित तथा सफल प्रविधिहरुको प्रयोगमा सहयोग गरी प्रविधियुक्त नमुना कृषि फार्म स्थापना गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
६६. दिगो भु-व्यावस्थापनका लागी भु उपयोग कार्यक्रम ल्याई बाँझो जमिन राख तथा खण्डिकरण गर्न निरुत्साहन गरिने, हावापानि तथा भुगोल अनुसारका बालि बिरुवा लगाउन प्रोत्साहन गरिने, एक घर दुई फलफुल अनिवार्य व्यावस्थाको निरन्तरता दिईनेछ, हारहार खेती पद्धतिलाई कृषि परिवर्तनको आधारको रुपमा लिई सोही अनुसार काम गर्न अभिप्रेरणा गरिने छ ।
६७. धान, दाल, मौरी, च्याउ जस्ता बालीको प्रवर्दन गरिने कार्यक्रम ल्याईने छ ।
६८. मजबुत सहकारीका लागी सहकारीहरु बिच एकिकरणको कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । कृषि जन्य बस्तुको मुल्य श्रृङ्खलामा सहकारि संस्थालाई परिचालन गरिने छ , कृषि उत्पादन सामाग्रीहरु सहज उपलब्धता तथा उत्पादित सामाग्रीहरुको बजारिकरण सहकारी मार्फत गरिनेछ । सहकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धी सग सम्बन्धीत कार्यक्रम ल्याईने छ भने नियमित सहकारी अनुगमन गरिनेछ ।
६९. सहकारी एकिकरण अभियानमा पहिलो एकिकरण भएका सहकारीलाई सम्मान तथा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
७०. सहकारी तथा गरिवि निवारण सम्बन्धी व्यावस्थापन सुचना प्रणाली(CoPoMIS) मा यस पालिकाका संपुर्ण सहकारी जोडिने छ । सोका लागी आवाश्यक तालिमको व्यावस्था गरिने छ ।

(ख) पशु/पंक्षी विकास :

७१. निजी डेरी व्यावसायलाई प्रोत्साहन गरी कृषकले उत्पादन गरेको दुधको कलन गरी बिक्री वितरणको व्यवस्था मिलाईने छ । यूवा लक्षित गाईपालन, बाख्रापालन, बंगुर तथा कुखुरार पाडा-पाडी पालन व्यवसाय सुदृढिकरणमा विशेष जोड दिइने छ र पशुपालन व्यवसायलाई पकेट क्षेत्रहरूमा बिस्तार गर्दै लगिनेछ ।
७२. दुर्गम वडाहरूमा पशु स्वास्थ्य सिविर संचालन, खोप कार्य संचालन गरी बिभिन्न रोगहरू बाट मुक्त गराईने छ । पशु विमालाई जोड दिईनेछ ।
७३. कृतिम गर्भाधानका कार्यक्रमहरू ल्याई गाई भैषिमा नक्ष सुधार गरिनेछ । उन्नत नक्ष सुधार, घाँसका विउविजन, औषधी वितरण कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिईनेछ । हिउदे तथा बर्षे घाँस खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
७४. पशु सेवालाई प्रभावकारी बनाउन पशु प्राविधिकको व्यवस्था सहित पशुसेवा केन्द्र संचालन गरिनेछ ।

ग. पर्यटन :

७५. गाउँपालिकालाई पुर्वी तराईको पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा विकास गर्न पर्यटन गुरुयोजना तयार गरिनेछ ।
७६. पर्यटन पुर्वधार विकासमा जोड दिइनेछ ।
७७. परम्परागत कला संस्कृतीको संरक्षण ,सम्बर्द्धन तथा प्रबर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

ङ. उद्यम प्रवर्द्धन, रोजगारी सिर्जना र आन्तरिक आय अभिवृद्धि

७८. गाउँपालिकामा आयको दिगोपनाका लागि आन्तरिक करका दायराहरू बृद्धी गर्दै लगिनेछ । गाउँपालिकामा प्राप्त हुने श्रोत साधनहरूलाई प्राथमिकताका आधारमा परिचालन गरिनेछ ।
७९. राजस्व संकलनवाट गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन करदाताहरूलाई करदाता शिक्षा कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ, कर दिवशको अवसर पारेर कर सप्ताह मनाउनुका साथै करदाताको सम्मानका लागि उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गरिनेछ ।
८०. सहकारीहरूको सन्तुलित विवरण सुनिश्चित गरी प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्न आवश्यकता अनुसार एकिकरण तथा बिस्तार गरिने छ ।
८१. सहकारीको माध्यमवाट रोजगारीका अवसरहरू श्रृजना गर्न सहकारी मैत्रि नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
८२. स्थानीय उत्पादनमा आधारीत उधोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ , महिला तथा युवा स्वरोगारलाई जोड दिईनेछ ।
८३. जडिबुटी उत्पादन लगायत अन्य विकास निर्माणका कार्यमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूलाई विकास साझेदारको रुपमा अघि बढाइनेछ ।
८४. गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा निजी, सहकारी र सरकारी क्षेत्रलाई सागसँगै जाने वातावरण श्रृजना गरि लागत सहभागिताका आधारमा सन्चालन गरिने कार्यक्रमहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
८५. लघु उद्यम विकासमा जोड दिइनुका साथै उद्यमिहरूलाई रोजगारिका अवसरहरू श्रृजना गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ

वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन

८६. चुरे क्षेत्रको संरक्षण तथा विकासका साथै नदिजन्य पदार्थ आई.ई.ई भएका खोलाक्षेत्र बाहेक उत्खनन तथा घाटगद्दी गर्न रोक लगाईनेछ ।
८७. आ.व. २०७९/८० का लागि खोलानाला उत्खनन तथा विक्रीलाई वैज्ञानिक, भु-वनोट, उपयुक्तता एवं आवश्यकताका आधारमा गर्नका लागि IEE गरिने छ ।

८८. वातावरणिय अध्ययन प्रतिवेदनले औल्याएको क्षेत्रबाट मात्र नदीजन्य पदार्थ उत्खनन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ र यसका लागि वातावरणिय अध्ययनले औल्याएका विषयलाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ ।
८९. विपद पिडितहरूलाई आवश्यकता हेरि तत्काल राहत प्रदान गर्नका लागि मापदण्ड निर्माण गरिनेछ साथै विपदबाट क्षति भएका संरचनाहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी योजना छनौट गरिनेछ ।
९०. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण गर्न वायो इन्जिनियरिङ प्रविधिबाट नदि, खोलनालासंरक्षण गरिनेछ साथै रुख जोगाऔं विरुवा रोपौं भन्ने अभियान सन्चालन गरिनेछ साथै नदि उकास क्षेत्रमा वृक्षारोपण कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।
९१. महामारी जन्य प्रकोप/ विपद् रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि गाउँपालिकामा रहेको संयन्त्रलाई तयारी अवस्थामा राखिनेछ साथै नागरिक समाज, सुरक्षा निकाय साथै स्थानीय सरोकारवालाहरु सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।
९२. वन डढेलो तथा हात्ती आतङ्क न्युनिकरण र अवैध चोरी निकासी रोकथाम गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु सन्चालन गरिनेछ । फोहोर व्यवस्थापनलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ त्यस्तै घरेलु फोहरलाई व्यवस्थापन गर्न घरमा नै जैविक र अजैविक फोहोरको व्यवस्थापन गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु अगाडि वढाइने छ ।
९३. निजि वन विकासलाई प्रोत्साहन गरिनेछ साथै गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक तथा निजि वन फडानि रोकन स्थानिय टोलविकास संस्थालाई परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
९४. जलधारक्षेत्र संरक्षण गर्न रिचार्ज पोखरी बनाइनेछ । नदिनालाको नक्साङ्कनका लागि रिभर प्रोफाइल बनाइनेछ ।

संस्थागत क्षमता विकास , सेवा प्रवाह र सुशासन

९५. जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई जनताप्रति उत्तरदायी बनाउनुका साथै जनताको प्रत्यक्ष अभिमत बुझ्न सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ साथै योजना तथा कार्यक्रमको भुक्तानी लिनु अघि सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाईलाई प्रभावकारी रुपमा लागु गरिनेछ ।
९६. कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक सेवा प्रवाहसंग संबन्धित तालिम कार्यक्रमहरु सन्चालन गरिनेछ ।
९७. टोलविकास समितिहरूलाई विकास प्रकृत्यामा थप प्रभावकारी रुपमा सामेल गराउन गाउँपालिकामा दर्ता गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
९८. कार्यालयमा कार्यवोझको तुलनामा कर्मचारीको संख्या न्युन भएकोले कर्मचारीहरूलाई कामप्रति प्रेरित गर्दै कार्यक्षमता समेत वृद्धि गर्न हाल दिइदै आएको प्रोत्साहन सुविधालाई निरन्तरता दिइनेछ साथै कार्यसम्पादनमा आधारित दण्ड र पुरस्कारको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
९९. केराबारी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा मात्र रहेको इ- हाजिरी लाई सबै स्वास्थ्य संस्था तथा विद्यालयहरुमा विस्तार गरि गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाटै हाजिरि नियन्त्रण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । केराबारी गाउँपालिका अन्तर्गतका कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा विद्यालयको निरन्तर अनुगमन तथा मुल्यांकन गरि सेवा प्रवाहको उच्च गुणस्तरलाई कायम गरिनेछ ।

१००. कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधहरूको सुरक्षालाई ध्यान दिँदै पहिलो चरणमा गाउँपालिकाको नाममा रहेका सवारी साधनहरू ट्रयाकिङ गर्न जिपिएस जडान गरिनेछ ।
१०१. पुराना प्रशासनिक कागजातहरूलाई डिजिटलाइजेसन गरिनेछ । पुराना अभिलेख संकलन गरि अभिलेखालय स्थापना गरिनेछ ।
१०२. कालोबजारी र नाफाखोरीको अन्त्य साथै गुणस्तर र आपूर्ति सहजताका लागि स्थानीय प्रशासनसँगको सहकार्यमा नियमित त्रैमासिक/चौमासिक रूपमा बजार अनुगमन गरिनेछ । विना दर्ता तथा अवैधानिक रूपमा सन्चालित व्यवसायलाई कानुनी दायरामा ल्याइनेछ ।
१०३. राज्यले लिएको सन्निकत सेवा प्रवाहको निति कार्यान्वयन गर्न संविधानतः वडाहरूलाई दिएका अधिकारहरू प्रयोग गर्नका लागि वडामा रहेको संयन्त्रलाई मजबुत बनाइनेछ ।
१०४. गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणालीलाई सशक्त बनाइनेछ । वित्तिय शुशासन कायम गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई मजबुत बनाइनेछ, महालेखा परिक्षकको कार्यालयबाट भएको आ.व. २०७७/७८ सालको लेखा परिक्षण प्रतिवेदनले औल्याएका बेरुजु फछ्योट गर्न सम्बद्ध पक्षलाई सूचित गरिने र तोकिएको समयावधिमा बेरुजु फछ्योट नगर्नेको विवरण सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०५. स्थानीय तहका हरेक क्षेत्रमा पारदर्शी र सुशासनको प्रत्याभुति दिलाउन सुचना प्रवाह प्रणाली लाई व्यवस्थित गरिनेछ साथै विधुतिय शुशासनमा जोड दिईनेछ ।
१०६. गाउँपालिका सन्चालनका लागि संविधानको अनुसुचि-८, एकल अधिकार अन्तरगत आवश्यक पर्ने ऐन, नियम, कार्यविधि, मापदण्ड, निर्देशिका जारी गरि कानुनी शासनलाई मुर्त रूप दिदै लगिनेछ ।
१०७. राजस्व संकलनलाई सहज र प्रविधि मैत्री बनाउन इ-पेमेन्टको व्यवस्था क्रमशः गरिनेछ ।
१०८. भुक्तानी प्रकृत्यालाई EFT (ई. एफ. टी.) मार्फत सहज बनाइनेछ ।

अन्त्यमा, केराबारी गाउँपालिकालाई हर तरहबाट सहयोग गर्ने विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाहरूप्रति गाउँपालिका परिवार आभार प्रकट गर्दछ साथै उपरोक्त वमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई व्यवस्थित र पारदर्शी तवरले गाउँपालिका क्षेत्रभित्र क्रमसः कार्यान्वयनमा ल्याउन संपुर्ण गाउँ सभा सदस्य, स्थानीय राजनैतिक दल, संपुर्ण सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ/ संस्था, गाउँवासि आमाबुवा, दाजुभाय तथा दिदि बहिनी लगायत सरोकारवाला सबैमा हार्दिक अनुरोध गर्दै विदा हुन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।।

जय केराबारी ।।।